

SMAGA JAROSZYŃSKI SPÓŁKA ADWOKACKA SP.J.

KRZYSZTOF SMAGA

POSTĘPOWANIE GRUPOWE – CZY PRZEDSIĘBIORCY MOGĄ 16 OBAWIAĆ SIĘ POZWÓW ZBIOROWYCH

Instytucja pozwu zbiorowego, składanego w tzw. postępowaniu grupowym jest od dawna znana zachodniej kulturze prawnej. Wprowadzenie tej instytucji do polskiego systemu prawnego było tak samo nieuchronne, jak wprowadzanie innych zachodnich standardów prawnych, które trwał od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku (jak choćby regulacji dotyczących rynku kapitałowego, czy ochrony konsumentów). W dniu 19 lipca br. weszła w życie ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym.

W reakcji na powyższy fakt organizacja przedsiębiorców – Pracodawcy RP, jak czytamy na jej stronach, największa i najstarsza organizacja pracodawców w Polsce (7000 firm, ponad 3 miliony zatrudnionych), opublikowała komunikat krytycznie odnoszący się do wprowadzonej ustawy. Poza zarzutami dotyczącymi konkretnych uregulowań ustawowych, Pracodawcy RP podnieśli, że instytucja pozwu zbiorowego może stać się źródłem presji na przedsiębiorców, którzy zamiast chronić swoje interesy będą parli do zawierania ugód, aby tym szybciej kończyć wszczynane przeciwko nim procesy, będące w centrum zainteresowania mediów, przedstawiających w złym świetle z reguły przedsiębiorcę, jako stronę silniejszą. Organizacja wskazała, że wprowadzenie przymusu adwokacko-radcowskiego w postępowaniu grupowym doprowadzi do eskalacji kosztów tego postępowania; można wywnioskować, że jest to głos za stanowiskiem, że ustawa to „woda na młyn adwokatów i radców prawnych”. W końcu Pracodawcy RP podkreślili, że pozwy zbiorowe oraz brak mechanizmów ograniczających ich wnoszenie doprowadzą do eskalacji roszczeń konsumentów skierowanych przeciwko przedsiębiorcom, które w skrajnych przypadkach mogą prowadzić do bankructwa zwłaszcza mniejszych firm.

Próbując odnieść się do stanowiska przedsiębiorców, należy pochylić się w pierwszej kolejności nad samą ustawą i przytoczyć pokrótce jej główne postanowienia. Nowe przepisy adresowane są do konsumentów oraz osób poszkodowanych cudzym działaniem, w tym spowodowanym wprowadzeniem do obrotu produktu noszącego znamiona produktu niebezpiecznego. Osoby spośród wyżej wymienionych grup w liczbie co najmniej 10, o ile ich roszczenia są jednego rodzaju i wynikają z tej samej lub takiej samej podstawy faktycznej, mogą wnieść pozew zbiorowy. Osoby te muszą wybrać swojego reprezentanta, który występował będzie w imieniu całej grupy. Jeśli domagać się będą pieniędzy, muszą ujednotlić swojej roszczenia. O wszczęciu postępowania ogłasza się w prasie, umożliwiając innym osobom przystąpienie do grupy w oznaczonym terminie. W postępowaniu grupowym obowiązuje przymus adwokacki lub radcowski co oznacza, że powodowie muszą być zastępowani przed sądem przez adwokata lub radcę prawnego. Stosowną umowę z adwokatem lub radcą prawnym zawiera reprezentant grupy, ustalając wynagrodzenie pełnomocnika, które może przybrać postać „procentu od wygranej sprawy” (taką możliwość dopuszczono po raz pierwszy w polskim porządku prawnym). Wynagrodzenie to nie może przekraczać jednak 20 % kwoty zasądzonej na rzecz grupy. Pozwany może bronić się wnosząc, ażeby sąd zobowiązał powodów do wniesienia kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania. Jeśli sąd uwzględni stanowisko pozwanego, zobowiązuje grupę do złożenia kaucji w wysokości do 20 % wartości roszczeń z jakimi występuje. Jeżeli kaucja nie zostanie złożona, sąd odrzuci pozew. Opłata sądowa od pozwu zbiorowego wynosi 2% wartości przedmiotu sporu, jednak nie mniej niż 30 złotych i nie więcej niż 100 000 złotych; jest więc niższa, niż

Krzysztof Smaga

w postępowaniu zwyczajnym, w którym opłata kształtuje się zasadniczo na poziomie 5 % wartości przedmiotu sporu. Warto dodać do powyższego, że prawomocny wyrok w postępowaniu grupowym jest skuteczny tylko między członkami grupy i pozwanym. Oznacza to, że osoby, które nie przystąpiły do grupy mają możliwość dochodzenia swoich roszczeń niezależnie od zapadłego wyroku w postępowaniu grupowym.

Odnosząc się uwag zawartych w komunikacie Pracodawców RP, należy przyznać w dużej mierze rację teżom formułowanym przez tę organizację. Z ustawowego ukształtowania instytucji pozwu zbiorowego wynika bowiem, że będzie on kierowany głównie przeciwko przedsiębiorcom. Zważywszy na fakt, że procesy inicjowane pozwami zbiorowymi będą angażowały dużą ilość uczestników, a suma zebranych w postępowaniu roszczeń będzie przedstawiała raczej znaczącą wartość, należy się spodziewać, że postępowania grupowe będą pozostały w zainteresowaniu mediów. Odbiór społeczny oraz przez potencjalnych klientów procesu prowadzonego przeciwko przedsiębiorcy, w którym jest on przedstawiany jako wyrządzający znaczną szkodę znacznej ilości osób, może wpływać negatywnie na wizerunek przedsiębiorcy i prowadzić do osłabienia jego marki. Przedsiębiorcy może więc zależeć, aby wyciszyć narastający lub trwający wokół niego niekorzystny szum medialny; żeby to osiągnąć może zdecydować się on na ugodę, w skrajnych przypadkach niezależnie od rzeczywiście wyrządzonej przez niego szkody lub stopnia przyczynienia się do jej powstania. Koszty zastępstwa procesowego, na których zapłatę narażony jest w postępowaniu grupowym przedsiębiorca przegrywający sprawę również mogą znacząco różnić się od kosztów za-

sądanych w procesach toczących się na zasadach ogólnych. Ustawa jest w tym zakresie nieprecyzyjna, ale jeśli zmiany do niej lub orzecznictwo sądowe pójdą w kierunku uwzględniania w postępowaniu grupowym wynagrodzenia pełnomocnika procesowego jako kosztów zastępstwa procesowego, wówczas koszty te mogą być wielokrotnie większe, aniżeli w postępowaniu zwyczajnym. Prawdą jest również, że siłą napędową postępowań grupowych mogą być sami prawnicy, zachęcający potencjalnych klientów do wnoszenia pozwów zbiorowych przede wszystkim z powodu okazałych honorariów, sięgających 20 % zasądzanych roszczeń. Piszącemu te słowa znany jest przypadek, gdy w ciągu kilku tygodni po powodzi zgłosili się do mieszkańców gminy Wilków prawnicy gotowi złożyć pozew zbiorowy o odszkodowanie za szkody wynikające z niedostatecznych zabezpieczeń przeciwpowodziowych. Takie zachowania, abstrahując od ich etycznego wydźwięku, ale także zwykłe zainteresowanie środowiska prawniczego intratnymi procesami, jak również atrakcyjność wspólnego dochodzenia roszczeń sama w sobie (bo w grupie; bo o jedną niewielką kwotę się nie opłaca, ale o sumę wielu małych już tak), mogą prowadzić do eskalacji roszczeń wobec przedsiębiorców. Ociera się również o truizm stwierdzenie, że przegrane procesy o duże pieniądze mogą prowadzić do utraty płynności, a w rezultacie do upadłości, nie tylko małe, ale i większe przedsiębiorstwa.

Czy zatem przedsiębiorcy mogą obawiać się pozwów zbiorowych? Odpowiedź na to pytanie jest niestety twierdząca i ważne jest, żeby przedsiębiorcy zdali sobie z tego sprawę. Świadomie podejście do problemu może bowiem przyczynić się przede wszystkim do wypracowania mechanizmów wyłączających lub minimalizujących ryzyko wystąpienia sytuacji uzasadniających wszczęcie postępowania grupowego.

HOTEL EUROPA LUBLIN

PRZYJĘCIA OKOLICZNOŚCIOWE, RODZINNE (IMIENINY, CHRZCINY, KOMUNIE)

PRZYJĘCIA WESELNE

PRZYJĘCIA FIRMOWE

BANKIETY

IMPREZY FIRMOWE I INTEGRACYJNE

SPOTKANIA BIZNESOWE

KONFERENCJE, SZKOLENIA, SEMINARIA

BALE OKOLICZNOŚCIOWE I STUDNIÓWKOWE

CATERINGI WE WSKAZANYCH OBIEKTACH I W PLENERZE

UL. KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE 29 | 20-002 LUBLIN | TEL. +48 81 535 03 03 | FAX +48 81 535 03 04
E-MAIL: REZERWACJA@HOTELEUROPA.PL, INFO@HOTELEUROPA.PL | WWW.HOTELEUROPA.PL